List 4. **NOVICE** Tečaj XLII.

gospodarske, obrtniške in národne.

Izhajajo vsako sredo po celi pôli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četrt leta 1 gold., pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gold. 60 kr., za pol leta 2 gold. 40 kr., za četrt leta 1 gold. 30 kr.

V Ljubljani 23. januarja 1884.

Obseg: Pospeševanje živinoreje na Štajarskem. — Gospodarske stvari iz deželnega zbora kranjskega. (Dalje.) — Posvetovanje književnega in gospodarskega odseka Matice Slovenske 19. dan januvarja 1884. — Volitev državnega poslanca na Štajarskem na mesto umrlega Mihe Hermana. — Naši dopisi. — Novičar.

Gospodarske stvari.

Pospeševanje živinoreje na Štajarskem.

V roke došlo nam je poročilo kmetijske družbe štajarske za svoj občni zbor, kateri bo dne 19. in 20. februarija.

Poročilo je sicer kratko, vendar pa omenja pomenljivejše zadeve društvene na kratko, in to v sedmih oddelkih:

1. Deželno-kulturne zadeve sploh.
2. Pospeševanje poljedelskih vednosti po poduku, in v tem: a) poljedelski nadaljevalni poduk; b) popotno podučevanje; c) društveni list.
3. Pospeševanje živinoreje, in to: a) govedoreje; b) konjereje; c) prešičoreje; d) reje kuretnine; e) riboreje in f) čebeloreje.
4. Rastlinoreja, in to: a) Zboljševanje; b) vinoreja; c) sadjereja; d) rastline za kupčijo; e) planinarstvo in gozdarstvo.
5. Pomočni delavci pri poljedelstvu.
6. Stroji in orodje, in
7. Društvene zadeve.

Danes hočemo posneti iz omenjenega poročila samo ono, kar zadeva živinorejo, ker ravno to zanima deželo kranjsko zdaj v prvi vrsti zato, ker se po izrečenih željah naših živinorejcev pripravlja nov načrt deželne postave za povzdigo živinoreje, in se ima pri predlaganji te postave ozirati zeló tudi na ravno v ta namen leta 1882. sklenjeno deželno postavo štajarsko. — Ni dvomiti tedaj, da je zanimivo za nas, kako je na podlagi one za Štajarsko veljavne postave tamošnja kmetijska družba delovala za povzdigo tamošnje živinoreje, za katero veljá omenjena postava.

Poročilo glasi se v posnetku sledeče:

Izvrševanje postave od 2. januarija 1882. porabilo se je pri licenciranji plemenskih bikov 935 gold. iz državne podpore in 3200 gold. iz deželnih pomočkov za premije bikov.

Dosedanje razdeljevanje plemenskih bikov potom dražbe spremenilo se je tako, da se onim občinam, katere so po novi govedarski postavi vezane, držati si plemenskega bika in ob enem zamorejo dokazati svojo ubožnost, ako prosijo, dovoli podpora za nakup potrebnega bika.

V tem smislu se je okraju ptujskemu za nakup dveh muricodolskih in dveh marijadvorskih bikov privolila podpora 640 goldinarjev s pogojem, da se ima denar, ki se strži za bike, kedar ne bodo več sposobni za pleme, zopet obrniti za nakup druzih plemenskih bikov vsaki podpore 80 gold., za okraj celjski privolilo se je za nakup 7 bikov podpora 560 gold., okraju slovenjegraškemu za nakup 5 bikov podpora 400 gold., okraju brežiškemu za nakup 6 bikov podpora 480 gold., še drugi občini v ravno ta namen podpora 60 gold.

Skupaj se je tedaj za nakup 39 bikov razdelila podpora 3420 gold.

Biki nakupovali so se po okrajnih načelnikih in je glavni odbor le tedaj pripravljen, prevzeti posredovanje, ako se za to naravnost naprosi.

Po predlogu podružnice izhodno-graške dobil je glavni odbor v 59. občnem zboru nalog, na to delati, da se na graškem živinskem trgu vpelje:

a) Prisilna in izključna prodaja po živi vagi in s prisilnim uradnim vaganjem;
b) prisilno uradno naznanilo in zapisovanje vsake sklenjene kupčije za vsako živino (glavo) pri vaganji v ta namen, da se izvé prava tržna cena po živi vagi;
c) nameščenje zdaj vsaj dveh zaprisežnih, vendar ne prisilnih tržnih mešetarjev kot strokovnjaških posrednikih med živinorejci dežele in pa kupovalci;
d) pobiranje vžitnine od 100 kil žive vage na mesto dosedanje od glave;
e) dalje bi bilo delati na to, da se zgradi tržna lopa za vsaj 200 goved v ta namen, da se polagoma pride do deželnega, središčnega živinskega trga in pa napravo postaje za vkladanje in razkladanje blizo živinskega trga, kot temeljni pogoj za deželni, središčni živinski trg.

Izvrševaje ta sklep obrnil se je glavni odbor v prvi vrsti do mestnega zbora glavnega mesta Gradec z vlogo, v kateri so bili ti predlogi vtemeljeni, nadalje pa gledé prenaredbe vžitninskega davka in pa naprave

postaje za nakladanje in razkladanje živine do c. kr. ministerstva za poljedelstvo in pa denarstva potom c. k. namestništva prav nujno prosila pomoč.

Predlog pregledovalnega odseka, da bi se razun plemenskih bikov razdelovale tudi junice, ni se mogel spolniti, ker so bila sredstva, ki jih je imel glavni odbor na razpolaganje za nakup plemenskih bikov, v razmeri k velikemu številu zahtevanih in v resnici potrebnih bikov zeló pičla in pa, ker je vspeh v prireji po telicah številoma manji, in vrh tega se pri telicah ne more zanesljivo trditi, jeli bodo dobre za pleme in pa ker junice te starosti dostikrat mnogo boljše plemenske vspehe obetajo, kakor se pa kasneje vresničijo.

Od mnogo strani čula se je vtemeljena želja, da se na vseh prostorih živinskih trgov napravijo živinske vage in pa, da naj bi se vprihodnje novi živinski somnji le s pogojem privolili, da se napravijo živinske vage.

Glavni odbor obrnil se je v tej zadevi do deželnega odbora, ta pa do c. kr. namestništva. To pa je odpisalo, da vé ceniti pomenljivost živinskih vag za živinsko kupčijo, da se je vsled prošnje c. kr. kmetijske družbe štajarske uže večkrat naročilo c. k. okrajnim glavarstvom o priliki privoljenja novih živinskih somnjev, naj vplivajo na občine, da se na trgih ali blizo njih napravijo živinske vage. Zaukazovati to ali pa privoljenje, somnje odvisne storiti od tega pogoja, pa žalibog po postavi ni mogoče.

Vrh tega se bode vprihodnje pri privoljenji novih živinskih trgov okrajna glavarstva zmiraj pozivalo, da občinam napravo javnih vag po moči priporočajo. Ob enem je deželni odbor pozval okrajne odbore, da naj po vsi moči na to delajo, da se v onih krajih, kjer so živinski somnji, napravijo živinske vage, in oddal je ob enem dotični poduk, spisan po društvenem tajniku, da ga okrajni odbori razširijo.

Enako razdelil je glavni odbor poduk o živinskih vagah po svojih podružnicah.

Vsled vabila deželnega odbora solnograškega, da bi se tudi Štajarska pridružila ugovoru zoper prošnje dunajskega mestnega zbora za odpravo prepovedi uvažanja goved iz Ruske in Rumunske, izročil je glavni odbor vse dotično gradivo štajarskemu deželnemu odboru s prošnjo, da naj se ta oni agitaciji dunajski z vso močjo nasproti stavi.

Gospodarske stvari iz deželnega zbora kranjskega.

Drug poduk v kmetijstvu.

(Dalje.)

Kar zadeva kmetijsko šolo samo, ozirati se je pri njeni osnovi na potrebe, katerim ima vstrezati.

Ni dvomiti, da poduk o kmetijstvu pade naravnost v rodovitna tla in neposredno rodi sad, ako se podučujejo kmetovalci sami, tedaj v prvi vrsti sinovi boljših kmetovalcev, kateri so namenjeni svoj čas prevzeti in osobno obdelavati zemljišča očetova.

Ako taki mladenči obiščejo kmetijsko šolo in se z besedo in poskušnjami naučé umnega gospodarstva, postanejo potem hoté nehoté izglednejši gospodarji vsi okolici za poduk, to se vé da po razmeri lastne razumnosti in marljivosti.

Ena pomanjkljivost pa se pri takih učencih prikazuje redno in sicer v tem, da je zmiraj velika težava takih učencev zadostno število pripraviti, da obiskujejo kmetijsko šolo. To kažejo nam dežele, v katerih so kmetije še veče, nerazkosane, tedaj kmetje bogatejši, na pr. na Koroškem, Štajarskem, Avstrijskem itd.

Pri nas, kjer so vsled velikoletne prostosti razkosavanja zemljišč navadna kmetijska posestva postala poprek zeló mala, tedaj kmetje poprek v resnici revni, ne smemo pričakovati, da bi se pri nas našlo zeló veliko število posestnikov, kateri bi hoteli svoje sinove po dovršeni ljudski šoli, ko so uže pri moči toliko, da se morejo doma vaditi pri kmetijskih delih in starišem izdatno pomagati, pošiljati še za par let v kmetijsko šolo.

To bo toliko težje, ker z 20. letom nastopi splošna vojaška dolžnost, katera sinove zopet kmetijstvu odtegne za tri leta in več.

Pri takih okoliščinah zdi se nam, da se bode treba pri osnovi naše kmetijske šole v prvi vrsti ozirati na posredni poduk, to je, na izobraževanje onih oseb, katere imajo po svojem poklicu priliko in tudi veljavo, med kmetovalci širiti z besedo in izgledom umno kmetovanje; take osebe pa so naši duhovniki in poleg njih naši ljudski učitelji.

Največi sad deželne kmetijske šole obeta se tedaj v tem, da bode naša duhovščina in pa naše učiteljstvo v kmetijstvu podučevano, da bode potem moglo samo neprenehoma z besedo in izgledom širiti pri vsaki priliki vsak v svojem krogu umno gospodarstvo. Ako se pa pri posebnih okoliščinah v posamezne kraje še pošlje v kmetijstvu popolnem izučen pa tudi skušen strokovnjak, ako se poleg tega še posebej in z drugimi sredstvi pospešujejo posebne stroke kmetijstva, izrekoma vino-, sadje- in živinoreja, tedaj smemo pričakovati od takega prizadevanja tudi obilega sadú.

Ako si mislimo našo prihodnjo kmetijsko šolo, da bode imela služiti ravno navedenim namenom, tedaj ne bo mogoče osnovati jo drugod, kakor v središči dežele, v Ljubljani, kamor imajo pred vsem vsi naši deželani enako daleč, kjer je najlože preskrbeti vseh učnih pripomočkov in kjer imamo ravno one zavode: v prvi vrsti semenišče in učiteljsko pripravnico (pa tudi gimnazijo in realko), iz katerih zavodov smemo pričakovati največi del učencev prihodnje naše šole.

Omenili smo uže, da se nam zdi potrebno gledé na naše skušnje to šolo snovati v zmernih mejah gledé potrebščin, pa tako, da se lahko širijo po potrebah.

(Dalje prihodnjič.)

Slovenska Matica.

Posvetovanje književnega in gospodarskega odseka Matice Slovenske

19. dan januvarja 1884.

Navzoči so gg. odborniki: Grasselli, Marn, Levec, Jarc, Klun, Kržič, Pleteršnik, Praprotnik, Robič, Senekovič, Šuklje, Tomšič, Vilhar, Wiesthaler.

Gospod predsednik naznani, da je sklical odbor v posvèt zarad posebnih nasvetov o premembi matičnih pravil in opravilnega reda g. prof. Raiča in pa zarad pisma gosp. Sveteca, kateri predlaga, naj bi se izredni zbor sklical pozneje, na pr. meseca maja.

Gosp. prof. Levec priporoča, naj se ustreže želji g. Sveteca, ker sklepi tega izrednega zbora itak ne bodo upljivali na letošnje leto.

Ker je bilo v zadnjem občnem zboru govorjenje, da naj se skliče zbor takrat, ko bode zborovala kmetijska družba, zato meni g. Wiesthaler, bi ne bilo prav, ako bi se ne oziraje se na to zbor pozneje sklical. Tudi prof. Senekovič je te misli, naj bi se, če uže v tekočem mesecu ni več mogoče, vsaj februvarija sklical.

Z ozirom na to, da poslednji občni zbor ni gotovega dneva določil, na katerega bi bil vezan odbor, da je treba ozir imeti na g. Sveteca in tudi na duhovščino, se odloži izredni zbor na ugodniši čas po véliki noči, na dan 16. aprila.

Gledé Raičevega nasveta želí gosp. predsednik, naj bi gospodje, ki so pripravljali in nasvetovali prenaredbo pravil, vso reč še enkrat v roke vzeli, da bi bilo celotno delo.

Gosp. prof. Šuklje predlaga, naj se izvoli odsek 3 članov ter naj izdela organično premembo pravil do prihodnje odborove seje ne oziraje se na nasvete gosp. Raiča, kateri se mu zdijo v mnogih ozirih prenapeti. Gosp. Senekovič odvrne, da gledé pravil se mora ozir jemati na predloge vsakega Matičarja, pri opravilnem redu pa odbor ni vezan se ozirati, ker opravilni red sostavljati njemu pripada.

Volijo se gg.: Senekovič, Šuklje in Ant. Zupančič, da naj sostavijo načrt, ki se ima avtografiran poslati vsem odbornikom pred ono sejo, pri kateri bo o tem razgovor.

Gosp. predsednik izreče v imenu odbora gosp. prof. Levcu najtoplejšo zahvalo, ker je tako vrlo dobro uredil letopis za leto 1882/3. in ga prosi, naj bi še dalje ostal urednik letopisu.

Gosp. Levec je voljen prevzeti uredovanje tudi za tekoče leto ter se bode dotično povabilo gg. pisateljem v kratkem priobčilo s pristavkom, naj bi došli rokopisi vsaj do 1. junija; „Lovčevi zapiski“ pa naj se dajo v kratkem v natis, in sicer v „Narodno tiskarno“, da bo cela knjiga enakomerna, in v ta namen naj bi se tudi paginiranje nadaljevalo, ker je prva knjiga majhna. Za tiskanje druzih knjig pa se gospodarskemu odseku dá nalog, da razpiše konkurs, in sicer za zdaj, ko se prenarejajo pravila, samo za eno leto, da-si je odbor prepričan, da bi pozneje utegnilo hasniše biti, ako se natečaj razpiše za več let. Gledé vpisovanja novih udov se določi, da le oni imajo pravico do letošnjih knjig, kateri se vpišejo do 1. junija 1884. l., ker bi sicer ne bilo lahko določiti števila odtisov. Dotlej naj tudi vsi Matičarji dopošljejo svojo lastnino. To naj se po časnikih razglasi in tudi preloženje izrednega zbora na dan 16. aprila.

Politične stvari.

Volitev državnega poslanca na Štajarskem na mesto umrlega Mihe Hermana.

Odbor Slovenskega društva za Štajarsko je v seji 15. januarija sklenil p. n. volilcem nasvetovati, da rajnemu g. Mihajlu Hermanu kot najvrednejšega naslednika izvolijo dne 31. januarija t. l. v Ptuji, Rogatci in Ljutomeru enoglasno čast. g. **Božidara Raiča**, mnogozaslužnega župnika sv. Barbare v Halozah. Njegov lastnoročno napisani politični črtež se glasi:

Božidar Raič,

volilcem volilnih okrajev: Gornje-Radgonskega, Ljutomerskega, Ormožkega, Sv. Lenartskega, Ptujskega, Šmarijskega, Rogačkega.

„Bridka smrt pokosila je sredi decembra 1883. leta za nas darovalno življenje blagega gosp. Mih. Hermana, bivšega deželnega in državnega poslanca rečenih volilnih okrajev, in c. kr. vlada razpisala na 31. dan t. m. dopolnilno volitev državnega poslanca. Slovensko ljudstvo samo in zastopano po svojih razumnikih iz navedenih volilnih okrajev izreklo je svojo iskreno željo, da naprtim težko poslanško breme na svoje rame. Izgovori in izpričevanja niso nič pomagala, torej zgodi se volja narodova; vsaj je glas naroda glas božji. Ako bode moči narodu slovenskemu s tem kaj koristiti, hočem tudi v svojem 57. letu prebiti vse neprilike, katere so s poslanstvom v zvezi; akopram je naš največi učenjak in točen poznavalec neprijetnih razmer državnega zbora in državnega poslanstva rekel: „pomilujem vsakega, kateri tamo (v državni zbor) pride“. Itak, če je na blagost in srečo sorojakom, podvržem se za nje vsem nadlogam in neprijetnosti, dobro vedoči, da me na to veže sveta dolžnost in iskrena ljubezen do svojega zatiranega in zaničevanega naroda slovenskega — vedno vernega svojemu cesarju. Sedaj bi najbrže radi vedeli moje nazore o šolskih, politiških in gospodarskih razmerah?

Slovenci! moje mišljenje in prepričanje narodno-politiško razkrito je v govorih na taborih, pri velikih narodnih svečanostih, skromneje v krajnem in okrajnem šolskem svetu in v okrajnem zastopu, po mojem delovanji in mnogoterih volitvah, posebno pa v sestavkih po raznih naših časnikih. Sicer pa kratko ponavljam svoje naglede v naslednjih točkah:

a) Osnovne, oziroma ljudske šole naj bodo narodne; ako pa je otrok po vse izurjen v slovenskem čitanji in razumenji čitanih sestavkov, v pismu in računu, naj se v imenu božjem potem začne v 3. razredu s čitanjem in pisanjem drugega deželnega jezika, kar pa bi se naj vršilo v isti meri na meji pri naših sosednih drugojezičnih narodih.

Za nemščino, oziroma laščino, odločene so srednje šole, to je, gimnazije in realke, kjer se učni načrt tako uravna, da bodo po dokončani gimnaziji ali realki vsi slovenski učenci na Slovenskem sevsema zmožni slovenščine in nemščine. V to svrho je treba pred vsem zahtevati slovenskih paralelnih razredov na spodnje-štajarskih gimnazijah. Vsi gimnazijski in realni učitelji po vsem Slovenskem morajo biti zmožni slovenskega jezika v besedi in pismu. Kdor ne zna našega lepega jezika jedrno, naj ne jé od naših krvavih žuljev vsakdanjega kruha.

Učiteljišče v Mariboru bodi za Slovenski Štajer slovensko, a nemščina kot obvezni predmet.

Deželno-šolsko svetovalstvo v Gradci dosle prek in prek nemško in nam Slovencem navpik nasprotno, naj se preinači ali kar še bolje želimo, preseli za Slovence na Spodnje Štajersko kot oddelek tako, da bode Slovencem pravično. Vsi šolski nadzorniki Slovencem protivni naj se odstranijo.

Za slovenske pravnike naj se osnujejo početkom 1884/5. šolskega leta na graškem vseučilišči stolice, da se bode slovenski razlagal: občni državljanski zakonik, pravdni in nepravdni postopnik, kazenski zakonik, kazenski postopnik, trgovinsko in menjiško pravo, za kar je svetli cesar z najvišim sklepom od 29. dné julija 1870. bil ministru Hohenwartu zaukazal v državni proračun vpostaviti 3600 gold., pa liberalna večina državnega zbora jih ni dovolila. Kako bi naj uradniki slovenski uradovali, ako se niso učili?

b) Vsi uradniki na Slovenskem morajo znati slovenski v pismu in besedi; ako ne, srečno! torej tudi z vsemi občinami slovenskimi uradovati slovenski, če se pregrše proti temu, z Bogom! Zakaj bi naš tečni pšeničak tujci kot neznanci našega slovenskega jezika dobivali, in zato se še iz nas norca delali in nas zani-

čevali, a mi Slovenci v svoji domovini naj bi bili zadovoljni z ovsenjakom; vsaj naši bankovci imajo enako vrednost z drugimi, in naši junaki mladenči so hrabri vojaki, kakor drugi, ali še boljši, in cesar jih je pri različnih prilikah pohvalil, rekoč: „Slovenci, dobro!“

c) Spodnje Štajarsko, ker iz Gradca nam se ne daje, česar nam treba, čeravno mi tam mnogo plačujemo, naj dobi poseben oddelek namestniški na Slovenskem Štajerji, ali kar nam je še ljubše, naj se vsi Slovenci združijo v eno upravo zedinjeno Slovensko.

č) Delavcem naj se počitek privošči ob nedeljah in praznikih.

d) Ženitev družine (poslov) in skrajnih ubožcev naj se umno omeji.

e) V gospodarstvenem obziru naj bi tudi nekaj storila država, da se uredi deroča Drava na Slovenskem Štajarji, in naj bi se uresničila železnica, katera bi tekla nad Radgono, Ljutomer, Ormož.

Teh toček izvršitev hočem zagovarjati po svoji zmožnosti in sposobnosti, in še drugih, katere mi bodo častiti volilci pismeno ali ustno naznanili. „Vse za blagost in srečo vseh Slovencev!“

Predragi rojaki slovenski! To je politična izpoved čast. g. Božidara Raiča, verno zapisana zapuščina blagega našega prvoboritelja Mih. Hermana, jedro narodne slovenske politike. Ko to dosegnemo, zagotovljena so nam Slovencem naša slovenska tla, zagotovljen obstanek in napredek na narodni podlagi, postali smo drugim res enakopraven narod, ki zraven enakih bremen tudi vživa enake pravice. Da nam to priboriti pomaga, je čast. g. Božidar Raič najsposobnejši mož. On je naš rojak, porojen od slovenskih kmetskih starišev pri sv. Tomažu nad Véliko nedeljo, izšolan v Mariboru in Gradci, tukaj v duhovnika posvečen, kaplanil je v Slivnici, posloval kot profesor slovenščine na gimnaziji v Mariboru in pastiruje uže mnogo let kot veleskrbni župnik velike župnije pri sv. Barbari v Halozah. Od rane mladosti do sedanje starosti kaže vedno vneto srce za svoj narod; celih 40 let dela in bori se za nas Slovence z besedo, peresom in premoženjem. Njegovo ime daleč slovi kot najodličnejšega, zgovornega, neustrašljivega branitelja Slovencev. Njemu moremo z največim zaupanjem izročiti zagovarjanje svojih najsvetejših pravic in zahtev.

Volite ga toraj za svojega poslanca povsod enoglasno, njemu v hvaležno priznanje, narodu slovenskemu pa v čast in korist.

Naslednik gosp. Mihajlu Hermanu bodi naš **Božidar Raič!**

Odbor Slovenskega društva za Štajarsko
s sedežem v Mariboru.

Naši dopisi.

Z Dunaja 20. jan. (*Poslanec Lienbacher; — umori.*) Znano je, da se solnograški poslanec, dvorni svetovalec Lienbacher, uže dve leti — zdi se mi, odkar nima več upanja postati minister pravosodja — zeló obrača. Do leta 1881. bil je ud Hohenwartovega kluba in tudi izvoljen zastopnik desničnih klubov, pa kujati se je začel, ko različni njegovi šolski predlogi nikakor niso mogli prodreti in on bil je vzrok, da se je tako imenovani „Centrumsklub“ odcepil od kluba Hohenwartovega. Pa tudi nov klub mu ni bil po volji in leta 1882. izstopil je iz njega in postal „divjak“ potegnivši za saboj tudi dva tovariša solnograška dr. V. Fuchsa in pa kmeta Neumayerja. Osamljenost „divjaka“ bila mu je po volji, dokler ni bila po strašanskih zaprekah sprejeta šolska postava. — Ko je bila ta v varnosti, začel se je pred letošnjimi božičnimi prazniki Lienbacher sukati dalje proti levici naglašaje, da Čehi zahtevajo preveč, ako hočejo „najnovejši čas“, da morajo vsi uradniki na Českem znati oba deželna jezika, enako mu protivenje nemških narodov desnice proti Wurmbrandovemu predlogu zarad nemškega državnega jezika ni bilo več po volji, tako, da je korak za korakom srečno prišel po vsem v tir levičarjev. Zeló je Lienbacherja v oči bodel tudi predlog zarad gališkega zemljiškega zaklada in krivično se mu je zdelo vse, ako se pod sedanjo vlado polagoma tudi nekoliko gleda na povzdigo blagostanja do sedaj preveč zanemarjenih dežel. In tako je postal danes nekdanji „Reactionär“, „Ultramontanec“ itd., ljubljenec levičarskih časnikov „N. fr. Presse“, „Deutsche Zeitung“, „N. W. Tagblatt“ in drugih takih listov, kateri še pred letom na njem niso pustili ne ene dobre dlake.

Zadnje dni mislil je uganiti prav novo s tem, da je poslal kmetijskim poslancem in zastopnikom vélikega posestva desničnih klubov, pa razun poljskega, vabila, da naj pristopijo novemu agrarnemu klubu, kateri pa naj bi bil poleg uže obstoječih, pa tudi ta korak je videti le slabo prikrivanje političnega obračanja Lienbacherjevega in uže prihodnji teden pokazal nam bo prej ko ne Lienbacherja v novi podobi, po kateri se bo desnica državnega zbora prepričala, da je Lienbacher tudi gledé desnice imel prav gotove razloge, zakaj je otresivši si vezi klubove se podal med „divjake“.

O grozovitostih, katere sem zadnjič popisaval, nimam danes posebno pomenljivega dostaviti. Morilec Hugo Schenk pa njegov brat Karol in ključar Schlosarek obstali so 4 roparske umore, in skoraj se kaže, da se jim bo za zdaj težko kaj posebnega več dokazalo.

Grozoviti morilec Hugo Schenk je pred svojim odhodom iz policijskega zapora v zapor deželne sodnije policiji še obstal prav strašne reči o tem, kar je nameraval za bližnjo prihodnost v nadaljevanji svojega morilsko-roparskega početja.

Obstal je, da je uže zdaj imel vse pripravljeno in napeljano, da bi bil umoril in oropal še sedem oseb, in to v prvi vrsti hišino iz nekega hotela zahodnjega predmestja dunajskega, katera ima prihranjenih 4000 gld. Pisma Schlosarekova, katera so dobili pri oni hišini, kažejo, da je bila ona prva, kateri je bila namenjena osoda njenih nesrečnih prednic, dogovorjen je bil dan, katerega bi se bili imeli peljati na potovanje in tudi kraj umora.

Daljna za umor odločena oseba bila je gospica pl. Malfati, pri kateri je tovaršica Šenkova Josipina Eder služila. Malfati stanuje v osamljeni vili v Hicingu, namenjeni so bili umoriti gospico, njeno krščenico in starega strežaja, Josipina Eder pa bi bila imela pomagati, da bi bili morilci mogli v hišo, in je baje v ta namen unanja okna ene sobe odprla in samo naslonila; Josipino Eder pa so nameravali samo omamljeno pustiti na morišči, da bi ne bil sum letel tudi na njo. — Zadnje potovanje Schenkovo in pa tovaršice njegove Eder iz Linca na Dunaj imelo je v prvi vrsti namen, dovršiti vse priprave za oropanje gospice pl. Malfati, in ako bi morilcev poprej ne bili zasačili, gotovo bi stara gospica Malfati danes ne bila več živa.

Zdaj se spominjajo, da je hišina Eder koj prvi dan prišla k gospici Malfatovi, in nek mož, katerega zdaj spoznajo, da je bil Schlosarek, prinesel je ž njo njen kofer, prenočila pa prvi dan ni v vili; ko je pa drugi dan zopet prišla v Hicing, prinesel ji je drug mož, namreč Hugo Schenk, sam pismo, na katero mu je koj

odpisala odgovor. — Ker so v vili nekdanji hišini Eder še vse zaupali, smela se je prosto sprehajati po vseh sobah stanovanja, ne da bi bil zato kdo kaj sumil. V petkih dopoldne imela je gospica Malfati navado, s svojo krščenico obiskavati cerkev in po tem pribežališče za stare, onemogle ženske v gornjem Šentvidu, ravno v tistem času hodil je star strežaj Peter vsak dan vse potrebno nakupovat in videti je, da je oni čas Eder porabila, da je prej trdno zaprta lesena oknica odprla in samo prislonila, tako da bi bili morilci lahko prišli v hišo. — Drugi dan pozvala je policija hišino Eder v zaslišanje zarad med tem zaprtega Schenka. Med tem, ko je bila Eder pri policiji, zapazili so pa po naključji, da je bilo trikrat zaprto okno tako popolnem odprto, da bi bil lahko prišel morilec v sobo brez zapreke, in iz te v spalnico gospice, kjer je imela razun gotovine samo dragocenosti spravljenih v vrednosti nad 10.000 gold. — Od onega časa dala je gospica te dragocenosti drugam prenesti in dobro spraviti. One drage koralde, katere je Eder vkradla in dala Schenku, je prej ko ne vkradla uže minulo spomlad, ko je bila gospica šla v ženski azil, ko ga je obiskal nadškof, takrat pomagala je Eder gospici pri oblačenji in ji je dala tudi koralde. Schenk zastavil je koralde v Lincu razun peterih najlepših, katere je dal svoji bolj priljubljeni tovaršici Emiliji Höchsman, rekši, da so od zeló imenitne gospé, katera jih je dobila od francoske cesarice Evgenije.

O daljnih svojih namenih rekel je Schenk, da bi bil po oropanji gospice Malfati umoril tudi edinega svedoka njegovega hudodelstva, Josipino Eder, potem pa z Emilijo Höchsman pobegnil v Ameriko.

To je obetal Emiliji uže preteklo poletje, potem ko je umoril Keterlovo, toda rekel je, da mu ni mogoče, ker ima premalo denarja. Na jesen pa ni hotel popotovati, ker se mu je v tem času potovanje po morji zdelo prenevarno. V pismu, katero je dne 7. januarija pisal Höchsmanovi v Solnograd, naznanil ji je, naj bo pripravljena za potovanje, ker meseca marca t. l. bode ž njo skupaj odpotoval.

S svakom ene ženske, s katero se je nesrečnež pečal, govorila sta o tem, da bi pričela trgovino, in oni mu je omenil, da bi bilo v ta namen treba vsaj 21.000 gold., Schenk pa je odgovoril, to svoto bom si začetkom novega leta uže prislužil.

Tudi iz Ljubljane pisala je Hugo Schenku neka „gospa“, katera je hotela k možitvi pripomoči neki znani ji gospici; Schenk odgovoril je s prav prevroče pisanim pismom, pa daljne razprave prestrigel je zapor Schenkov.

Pri roparskem napadu na Eiserta pa se preiskava nič kaj vspešno ne nadaljuje. O prijetem Pongracu je sicer veliko prav zanesljivih prič izreklo, da je ravno on bil poglavitni hudodelnik, toda sam še ni obstal ničesar, tudi denarja se še ni dobilo nič in drug prijet taji enako trdovratno. Smrtno ranjenega Eiserta in njegovega sina ozdravljevanje napredovalo je začetkom prav nadepolno, zadnje tri dni pa je postal stan obeh brezupen in izrekoma oče Eisert je bil preteklo noč zeló oslabljen, tako, da so zdravniki obupali ohraniti jima življenje. Tudi ranjena učiteljica pa je uže zapustila bolnišnico. — Policija imela bo pri tem zločinstvu sila težko delo, ako ji ne priskoči, kakor tolikokrat, kako nepričakovano srečno naklučje, katero ji pokaže pot na pravi sled.

Iz Dunaja 22. januarja. *(Državni zbor.)* Priprave za govorniško bitko zarad nemškega državnega jezika bile so od obeh strani v velikih obrisih dogotovljene z včerajšnjim večerom. — Klubovali so vsi klubi, razgovarjali so dnevni red prve seje in nadrobno razgovarjali v prvi vrsti postopanje pri zadnjih dveh točkah dnevnega reda o predlogu Wurmbrandovem in Herbstovem.

Izmed levičarjev so baje odločeni govoriti pri predlogu Wurmbrandovem razun poročevalca Sturm-a še Tomaščuk, Plener, Rus, Wurmbrand, Rechbauer, Maag, in Beer. Izmed poljskega kluba ima govoriti razun poročevalca dr. Madejskega še: Groholski in dr. Hausner, — izmed kluba „desnega središča“ govorila bodeta grof Hohenwart in Klaič, „Češki klub“ pa pošlje v boj: dr. Riegerja, grofa Clam Henrika, Matuša, Tonerja, Adameka, Gregra, Samca, Nadhernya, in še druge. — Koliko vseh govornikov od desnice in levice na vrsto pride, ravnalo se bo po teku obravnav in ni mogoče naprej določiti, čuje se le toliko, da bode od desnice govorilo 5 do 6 govornikov in ravno toliko od levice. — Od strani kluba Coroninijevega govoril bo baje Coronini sam, morebiti nekako posredovaje, sicer pa bodeta oba Rusina in Schwegel, kakor čujemo, glasovali za predlog, laški udje pa, ako bodo navzoči, proti, mogoče je pa, da se zedinijo za posredovalni predlog.

Misli se, da bode za glavnega govornika desnice zbran dr. Hausner. Za razpravo pri Herbstovem predlogu vpisani so govorniki:

za:	proti:
Meissler,	Trojan,
Kraus,	Kusý,
Alter,	Hevera,
Menger,	Janza,
Maag,	Vašatý,
Lustkandl,	Fanderlik,
	Wiedersperg.

Kolikor se danes more prevdariti, končan bode dnevni red prve seje s predlogom Wurmbrand-Herbstovem vred v vsakodnevnih sejah tekočega tedna.

Gledé predloga Wurmbrand-ovega čuje se, da se bode stavil predlog na vtemeljen prehod k dnevnemu redu z ozirom na to, da po § 11. lit. m. volilnega reda za državni zbor sklepanje o postavah za izvrševanje državnih temeljnih postav ne spada v področje državnega zbora. Drugič pa z ozirom na sedajni dejanski stan, po katerem nemščina v državi gotovo ni na stran potisnjena.

O prvi današni seji državnega zbora morem danes podati sledeč posnetek. Navzoči so skoraj vsi državni poslanci, tudi novo izvoljeni poslanci, Salm, Dobřenski, Dresler namesto odstopivših knezov Jurij in Ferdinand Lobkovic in barona Pfeil prišli so že v zbornico in so obljubili, ravno tako levičarska poslanca iz moravskega vélikega posestva.

Pri otvorjenji zborovanja spominjal se je med drugim predsednik dr. Smolka med tem časom umrlega štajarskega poslanca Miha Hermana. Na dalje odgovoril je minister Dunajevsky na interpelacijo zarad postave o povračanji preveč plačanega zemljišnega davka. — Minister baron Pražak odgovoril je potem tudi na štiri interpelacije spadajoče v njegovo področje, na eno zarad sostavljanja imenika porotnikov, na dve menj pomenljivi, pa tudi na ono za nas Slovence prav pomenljivi, zarad sodnijskega adjunkta Rotschädel-a v Šmarji na Štajarskem.

Minister omenja v svojem odgovoru, da je zvedel, kaj se je godilo pri občnem zboru šmarijske podružnice nemškega „Schulvereina“ pri razobešeni nemški črno-rudeče-zlato-rumeni zastavi, kako je govoril predsednik nemške podružnice Rothschädl. Predsednik štajarske deželne višje sodnije dal je po naročilu ministrovem te dogodbe preiskati in preiskava potrdila je vsa poročila, katera so se prej objavila zarad vedenja pristava Rothschädel-a. Naročena je bila zato zoper njega disciplinarna preiskava, — pa disciplinarni senat graške nadsodnije izrekel se je, da v naredenih činih

ne najde povoda za disciplinarno preiskavo. Vkljub temu pa si je minister štel v svojo dolžnost, z ozirom na to, da mu je po postavi skrbeti za dobro sodnijsko upravo, ne dopustiti, da bi bil sodnijski uradnik načelnik nemškega Schulverein-a, ker ima kot sodnik dan za dnevom opraviti s strankami, o njih tožbah soditi in bi se naravno moralo krhati zaupanje v nepristransko postopanje takega uradnika, ako bi na čelu stal društvu, katero gotovo dela za nemškonarodne namene, ako bi se to tudi ne imenovalo politično društvo, in to v okraji šmarjiskem, kjer biva poleg 18000 Slovencev samo 85 Nemcev po zadnjem ljudskem številjenji. Minister imel bi bil pravico po disciplinarni postavi, Rothschädel-na premestiti, to toliko bolj, ker ne spada v vrsto samostojnih sodnikov, ampak je le pomočni sodnijski uradnik. Pa minister ga ni hotel premestiti, tudi mu ni prišlo na misel prepovedati mu še dalje ostati ud Schulvereinov, ampak ravnal je proti njemu gotovo po najmečjem načinu s tem, da je potom predsedništva nadsodnije graške naročil, da naj Rothschädel odloži onega društva predsedništvo. Konečno zagotovlja minister, da bi on v enakih slučajih druzih krajev prav tako postopal ne gledé na narodnost zastopano v dotičnem okraji.

Ta odgovor pozdravila je desnica, katera je z veliko pozornostjo spremljala odgovor ministrov, z živahnimi „pravo"-klici."

Nadalje prebral je zapisnikar one prošnje, katere so med tem došle predsedništvu in konečno prebere se še interpelacija Chlumeckija in drugov v zadevah centralizacije državnih železnic.

Po tem še le prišla je na vrsto razprava o dnevnem redu, in to v prvi vrsti: predlog dunajskega poslanca Steudel-a, da bi se dovolilo na Dunaji prostovoljno sožiganje mrličev.

Steudel govoril ni obširno, tudi ni povedal ničesar o tej zadevi, česar bi ne bil uže bral vsakdo v časnikih, kdor se je brigal kaj za to vprašanje in za govor njegov se tudi niso brigali ne poslanci ne poslušalci.

Proti predlogu oglasil se je k besedi poslanec dekan pl. Pflügel, kateri je v blizo pol ure trajajočem, prav dobrem govoru naglašal, sklicevaje se na avtoritete zdravniške, da pokopališča, kakoršna imamo, ako se pri njih ravna po dotičnih naredbah, niso nikakor splošnemu zdravju škodljiva, temveč nasprotno, da bi bilo sožiganje mrličev v tem oziru gotovo bolj nevarno. Tudi stroški sožiganja so v primeri pokopavanja mnogo veči, in v dokaz nepripravnosti takega ravnanja z mrliči sklicuje se na to, da je v Goti, kjer je gotovo izobraženost zeló velika in kjer imajo uže več let dragoceno pripravo za sožiganje mrličev — do zdaj bilo je sožganih samo 120 mrličev — število sožiganj pa pada od leta do leta bolj in to enako v nemški Goti, kakor v Zürichu, Milanu in druzih laških mestih.

Srečno pa je naglašal govornik tudi versko stališče katoličanov s tem, da je omenjal odločno protivenje vseh vernih katoličanov zoper to napravo, katero je rodilo leto revolucijsko 1848. po onih krogih, ki so tajili Boga, tajili neumrjočnost človeške duše, tajili zvezo med tem življenjem in večnostjo, in si prizadevali, odpraviti častenje spomina naših rajnkih in molitev za rajnke. — Govor Pflügelnov sprejela je desnica z glasno pohvalo in mnogo poslancev čestitalo mu je pri dokončanem govoru.

Za Pflügelnom govorili so še za Steudelnov predlog dr. Rozer (zdravnik) in tržaški Burgstaller sklicaje se na danes izročeno prošnjo mestnega zbora tržaškega, da bi se sožiganje mrličev dovolilo tudi za Trst, ne da bi bil govornik povedal več, kakor kratek, suhoparen posnetek izročene tržaške prošnje.

Potem oddal se je predlog posebnemu odseku, za kar so glasovali tudi nekateri Galicijani vsled sklepa klubovega.

K drugi točki dnevnega reda, predlogu poslanca Richterja zarad omejenja eksekucije premakljivega imetja govoril je Richter sam skoraj celo uro in za njim Wiesenburg, kakor je bilo videti, vsled nezadovoljnosti njegovih demokratičnih dunajskih volilcev.

Po tem bil je predlog Richterjev oddan pravnemu odseku, za kar so glasovale vse stranke zbornice. — Ker je bila po teh razpravah ura uže precéj pozna — čez dve — sklenila se je seja. — Jutri ima budgetni odsek rešiti več nujnih reči in ima v ta namen sejo ob 11. uri dopoldne.

Prihodnja seja bo zato v četrtek ob 11. uri zjutraj, v kateri bodo prva branja danes razdeljenih vladinih predlogov in potem predlog Wurmbrandov in predlog Herbstov.

Prvi govornik proti predlogu Wurmbrandovem bo grof Hohenwarth. — Koncem seje prebral se je predlog vladin zarad prevzetja Franc-Jožefove in Rudolfove železnice v državno last.

Iz Gorice 18. jan. — O občnem zboru političnega društva „Sloga", ki je včeraj zboroval tukaj, priobčuje „Soča" sledeče poročilo:

„Na povabilo, ki je bilo razglašeno v dveh zadnjih številkah našega lista, sešlo se je včeraj ob 11. uri toliko društvenikov „Sloge" v prostorih podpornega društva, da je mogel predsednik g. vitez dr. Tonkli kmalu po določeni uri odpreti zborovanje. Društvenikov se je bilo nabralo do 40; vlada ni bila zastopana. Prvi spregovori predsednik, pozdravi navzoče ter izrazi svoje veselje, da so se društveniki v obilnem številu sešli k občnemu zboru. Na to poročal je društveni tajnik, gosp; vodja Povše, o društvenem delovanji preteklega leta. omenil je vladine odloke na peticije lanskega občnega zbora za vpeljavo posebnega tečaja za vrtnarice na c. k. učiteljskem izobraževališči v Gorici in za ustanovljenje otroškega kot vadnega vrta na istem učilišči ter za vpeljavo slovenskega kot učnega jezika za Slovence na državnih ljudskih in srednjih šolah goriških. Poročal je, kako je odbor izvršil od lanskega občnega zbora dano mu nalogo za napravo slovenskega otroškega vrta in za ustanovljenje „Ljudske posojilnice" v Gorici. Omenil je društveno delovanje pri lanskih volitvah v deželni zbor, peticijo za vpeljavo posebne sodnije v Brdih, na katero ni še odgovora, in kaj je storil odbor, da bi se društvo razširilo in utrdilo. Poročilo bilo je sprejeto enoglasno in z občnim potrjevanjem.

Na to je poročal društveni denarničar, deželni računar gosp. Andrej Jeglič, o dohodkih in stroških društva in njegovega otroškega vrta v preteklem letu. Iz obeh računov se spozna, da je odbor lani dobro gospodaril. Prebereta in sprejmeta se proračuna društva in vrta za tekoče leto 1884. Kot pregledovalci društvenih računov se izvolijo na predsednikov predlog gg. mejni grof Anton Obizza, Jožef Ivančič in J. Grbec.

Na to pridejo razne peticije na dnevni red. Prva se prebere ona, ki prosi visoko c. kr. vlado, naj bi predložila deželnemu zboru goriškemu načrt postave za deželni kulturni svet, o katerem smo zadnjič poročali. Peticija priznava in poudarja hvalevredno prizadevanje sedanjega predsedništva c. k. družbe, da bi se za kmetijski razvoj vse dežele enakomerno skrbelo, kolikor pripušča sedanja društvena uravnava, poudarja pa in dokazuje, da na mnogo strani bi deželni kulturni svet bolje ugajal kmetijskim potrebam. Nasvetovana peticija se sprejme enoglasno brez razgovora.

Potem pride v razpravo peticija za sistematično (po načrtu urejeno) ravnenje in širjenje koroške ceste ob Soči. Opisana je važnost te ceste v kupčijskem, gospodarskem in vojskinem oziru. Našteta so mesta, na katerih potrebuje cesta ali širjenja zaradi prevelike ožine, ali zravnenja zaradi strmih klancev ali mostov, zaradi potokov, ki tečejo čez cesto. Peticija se je sprejela z občnim pritrjevanjem enoglasno. Izražena je bila želja, naj bi se prosilo tudi za popravo državne ceste iz Gorice v Ajdovščino. Prošnja se je priznala kot opravičena, ali sklepanje o tej stvari je bilo odloženo za drugo leto, ko bo podpora za cesto po soški dolini zagotovljena.

Tretja peticija opisuje narodnostne razmere v goriškem mestu gledé poduka in odgoje ter prosi z ozirom na to, da obstoječi slovenski otroški vrt bi mogel služiti kot vladni vrt gojenkam c. kr. učiteljskega izobraževališča v Gorici, in oziroma na to, da Slovenci plačujejo uže tako za občinske italijanske otroške vrte, naj bi visoka c. k. vlada blagovolila odločiti letno podporo za vzdrževanje obstoječega otroškega vrta in za ustanovljenje novih vrtov po potrebi, ter naj bi podelila imenovanemu vrtu v popolnenje njegove notranje oprave podobe nekaterih svetnikov in Njih Veličanstev. Peticija bila je sprejeta enoglasno, z glasnim pritrjevanjem in brez razgovora.

Med raznimi nasveti bil je na prvem mestu oni g. Bl. Grče in tovarišev, s katerim se je naložilo društvenemu odboru, naj nabira v mestu potrebne date o slovenskih, šolski dolžnosti podvrženih otrocih ter naj predlaga prihodnjemu občnemu zboru, ki naj se še med letom skliče, sredstva, po katerih bi se goriškim zapuščenim slovenskim otrokom priskrbel potrebni poduk. Mejni grof Anton Obizzi menil je, naj bi se dotična prošnja na primerno mesto uže pri tem zboru sprejela. Ker zbor ni imel pred sabo potrebnih dat, obveljal je predlog g. Grče, ki je bil enoglasno sprejet.

Društvenik g. Kerševani stavil je predlog, naj se naroči društvenemu odboru, da bo skrbel 1. za postavljenje pušic po različnih občinah, v katere bi se nabirali doneski za narodne šole, 2. za odpravljenje nevarnega ovinka na šempeterski cesti pred ondašnjo župnijsko cerkvijo, 3. za odpravo mitnice pri vrtovinskem mostu. Predlogi se sprejmejo brez ugovora.

Ker ni nikdo stavil druzega predloga, pretrgal je predsednik zbor za nekaj časa, da so se društveniki pogovorili zarad volitve. Ko se zbor zopet odpre, voli se na predlog g. Bl. Grče z vsklikom za predsednika vitez dr. Tonkli, ki se s kratkimi pa jedrnatimi besedami zahvali za izkazano čast. Na to se volijo na predlog istega gospoda vsklikom vsi lanski odborniki zopet, le gosp. dekan Cibič je nov. Odborniki so: dr. Al. Rojic, dr. N. Tonkli, dr. Gregorčič, Anton Cibič, Andrej Jeglič, Franc Povše, Peter Kobal, Andrej Kocijančič, Jožef Nanut. Namestniki so bili izbrani gg.: Ignacij Kovačič, Jožef Bajec, Silvester Cigoj, Franc Hmeljak, Vinko Zega.

Na predlog g. Bl. Grče izreče zbor svoje zaupanje in zahvalo bivšemu g. predsedniku in celemu odboru. S trikratnim navdušenim živio-klicem na Njegovo Veličanstvo, presvitlega cesarja, sklenjen je bil občni zbor.

V odborovi seji, ki je bila koj po obénem zboru, izvolil je odbor izmed sebe podpredsednika dr. Gregorčiča, tajnika Fr. Povšeta, denarničarja Andr. Jegliča.“

Z Dobrove 21. jan. (*Občni zbor bralnega društva in druzega nekaj.*) Včeraj zbrali so se po krščanskem nauku udje tukajšnjega bralnega društva v redni letni občni zbor. Predsednik društva dr. Poklukar omenjal je v obširnem govoru dogodeb preteklega leta enako gledé na dobrovsko občino, vso deželo, pa segajo tudi še po širjem svetu. — Omenjal pa je tudi še marsikaj gledé delovanja bralnega društva in občine potrebnega za prihodnost.

Omenjal je, da je tudi mlajšim ljudem v odločenih urah treba dati priliko, da dohajajo v bralno društvo in da se deloma podučujejo, deloma pa se jim berejo podučne povesti uže posebno zato, da ne zahajajo po druzih napačnih potih, kjer se ne navadijo nič prida in po pijančevanji pridejo celó do pretepov in ubojev.

Sploh, omenjal je govornik, naj udje bralnega društva vplivajo na to, da se tukajšnja ljudska šola razširi v dvorazrednico, za kar bi se s primeroma malimi stroški dali priskrbeti potrebni prostori; potem se bo mladina bolj izdatno podučevala in le s podukom skrbimo za boljšo prihodnost. To nam prav živo kažejo skušnje, ki so vsakemu znane: kdor zna samo kmetovati, pa druzega nič, zasluži si po 150 gold. na leto, človek pa, ki se je kaj učil v šoli in potem rokodelstva, zasluži si vsaj po trikrat in večkrat toliko, ako ostane tudi prost rokodelec.

Dalje omenja govornik potrebe, da se ravno tukaj na vso moč širi in zboljšava sadjereja, ker je kraj za sadjerejo ugoden, trg ljubljanski pa tudi čisto blizo.

Govornik priporoča dalje v mokrih legah ob Gradašici in Šujci poprijeti se vrboreje, katera nam odpre zopet po pletenji vsakovrstnih korb, posebno za sicer slabo porabljene zimske večere mnogo postranskega zaslužka. Govornik priskrbel bo potrebnih vrbovih sadik in potem se naprosi še človek izurjen v pletenji korb, kateri bode podučeval nekoliko zimskega časa mlajše ljudi, ki se v kratkem času navadijo tega dela, to bo doseči toliko lože, ako se napravi v Ljubljani po obljubi naučnega ministra res v kratkem šola za izdelavanje vsakovrstne lesenine.

Pri omenjanji takih predmetov glasili so se različni udje in vsak povedal je svoje mnenje. Tudi o cestah tekel je razgovor, konečno omenjal je predsednik na kratko dogodeb preteklega leta v naši deželi, svečanosti 600letnice, zborovanja deželnega zbora in konečno tudi nekaterih pogodeb po vnanjem širokem svetu.

Koncem 2 uri trajajočega zborovanja vršila se je volitev novega društvenega odbora in soglasno bil je izvoljen za predsednika dr. Poklukar, za podpredsednika župnik Jernej Babnik, za tajnika in blagajnika pa učitelj Peter Cebin.

Novega Vam sicer pomenljivega nimam poročati, razun da je žalibog tudi letos pri nas Štefanji dan prejel svojo žrtev: v Brezji ubili so neposajeni rogovileži pridnega mladenča, katerega so siloma iz hiše privlekli na prosto in ga tam razbili do mrtvega; uboja krivo je, kakor navadno, prokleto žganje!

Sicer je za zimska dela ugodno, samo bolezen davica se je pokazala tu in tam; v eni hiši zadušila je nad 20 let starega pridnega mladenča (Brkčovega), zbolela sta tudi dva odrastla brata njegova in mati, eden bratov je uže okreval, drug pa še ni iz nevarnosti. — Žganje, žganje je največa nesreča našega kraja!

Iz Ljubljane.

† **Anton Žuža**, dekan in častni kanonik v Laškem Trgu, izgleden duhoven in eden najiskrenejših narodnjakov, sklenil je dne 18. t. m. svoje blago življenje po kratki bolezni v častitljivi starosti 84. let. Slovesen in sijajen pogreb njegov bil je preteklo nedeljo popoludne ob 3. uri. — Naj v miru počiva in večen ohranimo spomin rodoljubu, čegar imé bo vedno ostalo uvrsteno med prvimi rodoljubi slovenskega naroda!

— (*Baron Winkler*), deželni predsednik, vrnil se je včeraj zjutraj iz Dunaja, kjer se je v imenu dežele kranjske vdeležil obravnav z ogersko vlado zarad vtelesenja Žumberka in Marindola k deželi kranjski.

— (*Državni poslanci slovenski*) podali so se večidel v pondeljek k zborovanju na Dunaj; pri včerajšnji seji navzoči so bili vsi.

— (*Občni zbor kmetijske družbe*), v katerem bo volitev društvenega tajnika in še dveh odbornikov, bo danes teden, 30. januarija, ob 9. uri zjutraj v mestni dvorani ljubljanski. — Mi opozorujemo gospode družbenike, da se zanesljivo vdeležé zborovanja v obilnem številu in točno ob 9. uri, ker znano je, da se je zadnjega zborovanja vdeležilo toliko izredno število pristašev Deschmann-Schreyevih, da se je zapretila izvolitev tajnika in pa mnogoletnih udov glavnega odbora dr. Poklukarja in Fr. Ks. Souvana starejega. — Opozorujemo pa tudi še vse gospode družbenike, da naj zanesljivo ostanejo v zboru vsaj toliko časa, dokler se ne razglasi izid volitev.

— (*Gosp. Alojzij Poljánec*), odvetniški koncipijent, katerega je deželni zbor kranjski v prvi vrsti priporočil vladi za oskrbnika prisilne delavnice naše, imenoval je minister notranjih zadev za oskrbnika imenovane delavnice. — To je dokaz, da tudi vlado vodijo samo srečna načela pri oddajanji tako važne službe, kakor je narodna večina deželnega zbora pri svojem predlogu gledala pred vsem na sposobnost in zaupljivost prosilcev. — Kako bi bila neki zadovoljna danes „skušena“ poslanca Deschmann in Schrey, ako bi se bila večina zborova vdala v to, kar sta ona s toliko zgovornostjo priporočala?

— (*Požar.*) Preteklo soboto zjutraj ob 3. uri naznanil je trikratni strel topa iz ljubljanskega grada ogenj. Vnela se je streha hiš. št. 9. v št. Florijanskih ulicah. Požarna straža udušila je kmalu ogenj, prišel je zraven tudi mestni župan Grasselli.

(*Sv. Pavla semenj*) je bil imeniten posebno zavoljo množine goveje živine, ktere je bilo prignane čez 1800 glav — število, kakoršnega nihče ne pomni. Pri vsem tem je bila živina draga, kakor malokdaj, najdražje so jo plačevali tuji kupci iz Bavarskega in Tirolskega. Tudi konj je bilo veliko in lepih, šli so večidel v Istro in na Laško. Prešiče, kterih je bilo tudi precéj, pokupili so domači, koroški in bavarski mesarji. To naj bo migljej kmetom, za kaj jim je najlajše denar dobiti. — Druga kupčija ni bila posebno živahna.

— („*Zlata Praha*“), v resnici lepo vredovan list z umetno izdelanimi izvirnimi podobami, izhaja vsak teden enkrat in veljá na leto samo 9 gold. — Večim našim čitalnicam in pa gospodom, ki se hočejo uriti v češčini in pa prijateljem lepih lesorezov živo priporočamo enako zanimivo kakor lepo „Zlato Prago“.

— (*Konstitucijonalno društvo ljubljansko*) zborovalo je, kakor nam naznanjajo telegrami včerajšnjih dunajskih listov, pretekli pondeljek pod predsedstvom dr. Ad. Schafferja, po predlogu dr. Suppana pa se je izreklo „združeni levici“ državnega zbora zaupanje. — Čudno to! Vsako leto tista pesem. — Čujemo, da se namerava „združena levica“ pritožiti čez tako monotonijo.

Novičar iz domačih in tujih dežel.

Z Dunaja. — Začetek državnega zbora obširno popisuje današnji naš drugi dunajski dopisnik v dopisu od 22. t. m. — Diplomatični svet spremljal je zadnji čas s pozornostjo ruskega ministra Giers-a, kateri je ta pondeljek zjutraj prišel na Dunaj, bil tam z veliko pozornostjo in prijaznostjo sprejet in spremljan, se dalj časa in večkrat razgovarjal z našim ministrom unajnih zadev grofom Kalnoky-em, bil pri njem pri obedu, zvečer v gledališči in se včeraj zopet vrnil nazaj v Petrograd. — Kaj sta se razgovarjala odločevalna državnika, — o tem ne čuje se danes še prav nič, eno pa trdijo soglasno vsi časniki, da je Giers zapustil Dunaj zelo zadovoljen sijajnega in srčnega sprejema in potem se sodi tudi, da so vsaj podlage dane za zboljšanje razmer med našo državo in Rusko.

Iz Celovca — se poroča, da je pretekli pondeljek tam umrl deželni glavar dr. Stieger v visoki starosti po dolgem bolehanji.

Ogerska. — Odkar je gosposka zbornica v drugič zavrgla sklep zbornice poslancev v zadevah zakonov kristjanov z judi, — neprenehoma vre in šumi v tamošnjih političnih krogih in vse kaže, da drugi vdarec gosposke zbornice Tiszo in njegove tovariše vse bolj peče, kakor pa si prizadeva kazati to pred svetom, in kolikor bolj ga zbornica poslancev naganja k odločnim korakom, toliko bolj čuti moč svojih nasprotnikov. — Zgodilo se je za to tudi letos, kar nikdar poprej, da se je podal med budgetno razpravo Tisza na Dunaj k cesarju minuli pondeljek, včeraj pa je bil pri cesarju pri avdjenci, in ves svet sodi, da s tem namenom, da se prepriča, je li uživa Tisza in njegova vlada pri cesarji še zaupanje ali ne in da po tem ravna. Sploh se trdi, da bode po okoliščinah ogersko ministerstvo odstopilo in prej čulo se je že, da so konservativni krogi pripravljeni prevzeti nalog sostariti novo ministerstvo. Včerajšnja avdjenca zna zato posebno še z ozirom na zmešnjave hrvaške biti pomenljiva za vso našo državo. — Vendar pa mislimo, da Tisza ostane in bode morebiti v prihodnje postopal bolj zmirno in previdno, kakor zadnji čas.

Nemška. — Noveji čas čuli so se glasovi o zeló oslabljenem zdravji starega cesarja Viljema. Pravijo, da ga zdravniki ne izpuste iz sobe, razun pri gorkem, solnčnem vremenu. — Vladini časniki pričeli so zopet hud boj zoper časništvo francosko.

Angleška. — Zdaj se je angleška vlada odločila, da ne bo popustila Sudana, temveč da ga bode branila proti krivemu preroku Mahdi-u.

Telegram „Novicam“.

Dunaj, 23. januarja ob 1. uri 10 min. pop.

Gledé razprave in glasovanja Wurmbrandovega predloga je desnica zbornice brez skrbi. Hrvatski žugajo s strogem postopanjem. Minister Tisza baje z včerajšnjo avdijenco zadovoljen. Oropan Eisert sinoči umrl. Jutri gredó k cesarju gospodje Grasselli, dr. Poklukar in dr. Tonkli.

Žitna cena

v Ljubljani 19. januarja 1884.

Hektoliter: pšenice domače 7 gold. 96 kr. — banaške 8 gold. 68 kr. — turšice 5 gold. 40 kr. — soršice 6 gold. 50 kr. — rži 5 gold. 20 kr. — ječmena 4 gold. 23 kr. — prosa 5 gold. 20 kr. — ajde 5 gold. 4 kr. — ovsa 2 gold. 86 kr. — Krompir 2 gold. 86 kr. 100 kilogramov.

Odgovorni vrednik: **Alojzij Majer.** — Tisk in založba: **J. Blaznikovi nasledniki** v Ljubljani.